

Κυρία Παρασκευή Χριστοφιλοπούλου
Υφυπουργό Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Θέμα: Υποβολή σχολίων Διεθνούς Διαφάνειας-Ελλάδος

Αθήνα, 6 Σεπτεμβρίου 2013

Κυρία Υπουργέ,

Σας ευχαριστούμε πολύ για την πρόσκληση να λάβουμε μέρος στη διαβούλευση επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση.

Πράγματι, η ανοικτή και ηλεκτρονική διακυβέρνηση, με την αποτελεσματική χρήση εφαρμογών και εργαλείων της νέας τεχνολογίας, μπορούν να αποτελέσουν καταλυτικό παράγοντα για την προώθηση της διαφάνειας, την ενδυνάμωση της συμμετοχής των πολιτών, την αποτελεσματικότερη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης.

Ήδη, όπως επισημαίνεται στο Σχέδιο Δράσης, υπάρχουν υφιστάμενες δράσεις προς την κατεύθυνση της ανοικτής διακυβέρνησης που προάγουν τη διαφάνεια και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών (π.χ. το Πρόγραμμα Δι@γεια). Η συμμετοχή της χώρας μας στην Ανοικτή Διακυβέρνηση αποτελεί μια εξαιρετική ευκαιρία για ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων δράσεων αλλά και ανάπτυξη πιο καινοτόμων πρωτοβουλιών προς την κατεύθυνση της ανοικτής διακυβέρνησης.

Σας προωθούμε τις σκέψεις και παρατηρήσεις της Διεθνούς Διαφάνειας-Ελλάδος (ΔΔ-Ε) σχετικά με το Σχέδιο Δράσης:

- **Γενικές Παρατηρήσεις**

A. Θεωρούμε ότι για να επιτευχθεί η αποτελεσματική υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης, πρέπει να ενταχθούν τα εξής στοιχεία:

- ❖ Να διαμορφωθούν και να συμπεριληφθούν **Δείκτες Προόδου και Δείκτες Απόδοσης** ώστε να επιτρέπεται η παρακολούθηση της υλοποίησης και ο έλεγχος όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
- ❖ Να καθορισθεί ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται η **εποπτεία και παρακολούθηση** της δράσης (εσωτερικοί μηχανισμοί παρακολούθησης, διαδικασίες, κλπ).

B. Οι στόχοι και σκοποί που προτείνονται στο Σχέδιο Δράσης είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Εντούτοις, για να μπορέσουν να είναι αποδοτικοί θα πρέπει να είναι **Συγκεκριμένοι, Μετρήσιμοι, Εφικτοί, Ρεαλιστικοί και Χρονικά Δεσμευτικοί**. Χρειάζεται να προστεθούν ποσοτικά στοιχεία και χρονοδιάγραμμα για κάθε επιμέρους σκοπό (π.χ. Αύξηση του αριθμού των πράξεων κατά 60% μέχρι το 2015 κλπ).

- **Παρατηρήσεις επί των προτεινόμενων στόχων/σκοπών**

A. *Ενθάρρυνση της Δημόσιας Συμμετοχής*

Ως προς την ενθάρρυνση της Δημόσιας Συμμετοχής, με μεγάλη μας χαρά αντιληφθήκαμε ότι σκοποί που έχουν τεθεί συμπίπτουν πλήρως με τις προτάσεις που παρουσιάζουμε στο [Κείμενο Πολιτικής «Δημόσιος Τομέας & Νέες Τεχνολογίες»](#), σχετικά με το πεδίο αυτό.

Στην ενθάρρυνση της δημόσιας συμμετοχής θα συνέβαλε επίσης η **θεσμική κατοχύρωση της δημόσιας διαβούλευσης**, ώστε να διέρχονται από αυτήν όχι μόνο οι νομοθετικές πράξεις, αλλά και οι κανονιστικές διοικητικές πράξεις. Επίσης, θα ήταν θετικό να προσλάβουν θεσμική κατοχύρωση οι προσκλήσεις ενδιαφέροντος για θέσεις ευθύνης στην ιστοσελίδα [orengon](http://orengon.org).

Εντούτοις θεωρούμε ότι όσο και να «ανοίξει» η διακυβέρνηση, αν δεν συνοδεύεται από μια αντίστοιχη κουλτούρα ενεργοποίησης των πολιτών, δεν θα έχει αποτέλεσμα. Προτείνουμε λοιπόν, να προστεθεί και ένας τρίτος σκοπός που αφενός μεν να προσφέρει **κίνητρα για τη συμμετοχή στη διαβούλευση** (π.χ. διαγωνισμοί, βραβεία¹ κλπ) αφετέρου να περιλαμβάνει **εκπαιδευτικές δράσεις** τόσο για τους δημοσίου υπαλλήλους όσο και για τους πολίτες.

Β. Αποτελεσματικότερη Διαχείριση Πόρων

Πέραν των ήδη αναφερθέντων σκοπών, που αποτελούν και προτάσεις της ΔΔ-Ε, θα προτείναμε την προσθήκη μιας σειράς επιμέρους παρεμβάσεων που θα μπορούσαν να μειώσουν αισθητά τη γραφειοκρατία και να ενισχύσουν αποτελεσματικά τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, συμβάλλοντας στην αποστασιοποίηση του πολίτη κατά τη συναλλαγή του με τη Δημόσια Διοίκηση.

❖ **Υιοθέτηση & εφαρμογή ενός Κώδικα Ψηφιακής Δημόσιας Διοίκησης** (Digital Administration Code), όπου σταδιακά η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης να περάσει σε ψηφιακό περιβάλλον (π.χ. ηλεκτρονικά τιμολόγια, ηλεκτρονικά πρωτόκολλα, ψηφιακές υπογραφές, κλπ). Ουσιαστικά πρόκειται για μια οριζόντια παρέμβαση που μπορεί να επιφέρει αφενός άμεση και έμμεση εξοικονόμηση, μέσα από την εξάλειψη της διακίνησης εγγράφων, τον περιορισμό λαθών, τη μείωση του κόστους αναλωσίμων, καταχώρισης και επεξεργασίας εγγράφων, αφετέρου να ενισχύσει τη διαφάνεια στον πυρήνα λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης.

❖ **Μηχανοργάνωση δικαιοσύνης**

Η επιτάχυνση και αποτελεσματικότητα της απόδοσης της δικαιοσύνης αποτελεί μια από τις σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις στη λειτουργία του κράτους, με στόχο να ενισχυθεί η τήρηση των νόμων και να αποφευχθεί η ατιμωρησία. Η μηχανοργάνωση της δικαιοσύνης και η ψηφιοποίηση των δικαστικών διαδικασιών (π.χ. ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων, ψηφιακή καταγραφή – αρχειοθέτηση – διάθεση Πρακτικών Συνεδριάσεων, προώθηση υπηρεσιών Ηχογράφησης – Αποηχογράφησης των πρακτικών των δικαστηρίων, ηλεκτρονική ενημέρωση δικαστικών συμπαραστατών για την πορεία των υποθέσεων κλπ) θα συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας της δικαιοσύνης, στην επιτάχυνση των διαδικασιών, στη μείωση της γραφειοκρατίας, στην ελάφρυνση της διοικητικής επιβάρυνσης του Κράτους, στη διευκόλυνση της προσβασιμότητας σε σχετικά αρχεία, στην αποκατάσταση του αισθήματος δικαίου και στη διαμόρφωση μιας δίκαιης και ευνομούμενης κοινωνίας.

Γ. Ανοικτά Δημόσια Δεδομένα

Η ελεύθερη και ανοικτή διάθεση των Δημοσίων Δεδομένων αποτελεί καταλύτη στην ενίσχυση της διαφάνειας σχετικά με τη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης. Στις ήδη υπάρχουσες πρωτοβουλίες προτείνουμε να προστεθεί ένας επιμέρους σκοπός που αφορά στην **Κωδικοποίηση, Ταξινόμηση και Ανοικτή Διάθεση νομοθετικών κειμένων και συναφών κανόνων**, η οποία θα συμβάλλει αποφασιστικά

¹ Η ΜΚΟ «Κίνηση Πολιτών» σε συνεργασία με τη ΔΔ-Ε και Ιδρύματα έχουν προτείνει, μέσω της Ομάδας Δράσης για την Ελλάδα (Task Force for Greece) τη διενέργεια πανελλαδικού ανοικτού διαγωνισμού κατά της γραφειοκρατίας (ανάλογη πρωτοβουλία έχει αναπτυχθεί από το Παράρτημα της Διεθνούς Διαφάνειας στο Μεξικό).

στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων του ατόμου - πολίτη, στη διευκόλυνση των διοικητικών οργάνων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στην ευχερέστερη επικράτηση των αρχών της νομιμότητας και της ασφάλειας δικαίου και εντέλει στην εμπέδωση της αρχής του κράτους δικαίου.

Δ. Ενίσχυση Διαφάνειας

- ❖ Το Πρόγραμμα Δι@γεια αποτελεί καταλυτική παρέμβαση στην ενίσχυση της διαφάνειας στη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης. Επιμέρους παρεμβάσεις για τη βελτίωση των εργαλείων αναζήτησης και παραμετροποίησης, θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Ιδιαίτερα, ως προς την πρωτοβουλία της διαλειτουργικότητας των συστημάτων, θα πρέπει να αναπτυχθούν **εργαλεία διασύνδεσης και διασταύρωσης στοιχείων, ώστε το σύνολο των αποφάσεων της δημόσιας διοίκησης (με τις εξαιρέσεις που επιτρέπει ο νόμος) να αναρτώνται στο Διαύγεια.**
- ❖ Επιπρόσθετα, προτείνουμε την προσθήκη ενός επιμέρους σκοπού που αφορά τον τομέα της υγείας, όπου θεωρείται ιδιαίτερα ευάλωτος έναντι της διαφθοράς². Ήδη έχουν ξεκινήσει κάποιες παρεμβάσεις με την ηλεκτρονική συνταγογράφηση. Προτείνουμε να αναπτυχθεί μια διαδικτυακή εφαρμογή **Υγειονομικού Χάρτη**, όπου να δημοσιοποιούνται οικονομικά και λειτουργικά στοιχεία των νοσοκομείων και άλλων μονάδων υγείας (π.χ. διαθέσιμες κλίνες κλπ), ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα στην παροχή υπηρεσιών υγείας και να τεθούν αναχώματα στη διακίνηση παράνομων συναλλαγών και μαύρου χρήματος.
- ❖ Ένα αντίστοιχο με την **Δι@ύγεια** πρόγραμμα θα πρέπει να τεθεί σε λειτουργία και όσον αφορά στο **σύνολο των δικαστικών αποφάσεων**. Η πρόσβαση στις δικαστικές αποφάσεις διενεργείται μόνο με την τεκμηρίωση «εννόμου συμφέροντος» του ενδιαφερομένου, γεγονός που αποκλείει το κοινό από το σύνολο των πληροφοριών που αφορούν την παραγωγή της Τρίτης Κρατικής Λειτουργίας, δηλαδή της Δικαιοσύνης. Η διαδικτυακή ανάρτηση κάθε δικαστικής απόφασης – με απάλειψη προσωπικών δεδομένων- αποτελεί πρακτική που ήδη ακολουθείται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αλλά και από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Ελλάδα η πρόσβαση αφορά μόνο περιορισμένες περιλήψεις αποφάσεων που κάθε δικαστήριο κρίνει ως αξιόλογες («νομολογία») για ανάρτηση στον διαδικτυακό του τόπο και, κατά τα άλλα λειτουργούν δύο διαδικτυακές βάσεις δεδομένων με «νομολογία», η πρόσβαση στις οποίες είναι μόνο συνδρομητική. Η υποχρεωτική ανάρτηση των αποφάσεων των Δικαστηρίων θα ενίσχυε τόσο τη διαφάνεια της λειτουργίας τους, αλλά και τη μείωση των δικαστικών εκκρεμοτήτων, αφού η ευρύτατη διάδοση του δικαστικού χειρισμού όμοιων υποθέσεων ενθαρρύνει την εξωδικαστική επίλυση διαφορών.
- ❖ Τέλος, κάτω από το πλαίσιο ενίσχυσης της διαφάνειας, θεωρούμε απαραίτητη την ανάπτυξη πρωτοβουλίας που αφορά την ενίσχυση της διαφάνειας στη λειτουργία των πολιτικών κομμάτων και προσώπων. Προτείνουμε την αλλαγή νομοθετικού πλαισίου και την ανάπτυξη διαδικτυακών εφαρμογών όπου θα **δημοσιοποιούνται για πάντα τα οικονομικά στοιχεία των πολιτικών κομμάτων και τα πόθεν έσχες των πολιτικών προσώπων** από την έναρξη της πολιτικής τους

² Όπως διαπιστώνεται από την Εθνική Έρευνα για τη Διαφθορά στην Ελλάδα που διενεργεί κάθε χρόνο η ΔΔ-Ε, τα νοσοκομεία βρίσκονται στην κορυφή της λίστας των πιο διεφθαρμένων δημοσίων υπηρεσιών. Για περισσότερες πληροφορίες: <http://www.transparency.gr/Press.aspx?page=27&code=PressRelease&article=358>

σταδιοδρομίας μέχρι σήμερα, επιτρέποντας την επεξεργασία και συγκριτική ανάλυση των στοιχείων αυτών³.

- **Προσθήκη στόχου/σκοπών**

Θεωρούμε ότι η ενίσχυση της ακεραιότητας της Δημόσιας Διοίκησης πρέπει να τεθεί ως ξεχωριστός στόχος, διότι διασυνδέεται άμεσα με την πάταξη της διαφθοράς και τη λογοδοσία. Κάτω από αυτόν τον στόχο, θα μπορούσαν να ενταχθούν σκοποί που αφορούν:

- ❖ Την **υιοθέτηση νομοθετικού πλαισίου που προστατεύει και ενθαρρύνει τους whistleblowers** (δηλαδή όσους αποκαλύπτουν στοιχεία για υποθέσεις διαφθοράς). Πέραν της νομοθετικής παρέμβασης, ο σκοπός αυτός θα πρέπει να συμπεριλάβει και τη δημιουργία μηχανισμών εντός της Δημόσιας Διοίκησης για τη λήψη, επεξεργασία/διερεύνηση και παρακολούθηση των καταγγελιών. Παράλληλα, οι μηχανισμοί αυτοί θα πρέπει να είναι σε θέση, μέσα από τη συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων, να αξιολογούν τη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης και να προτείνουν βελτιώσεις. Πρόσφατα η ΔΔ-Ε δημοσίευσε [Έκθεση για την προώθηση του θεσμού του Whistleblowing](#), η οποία καταγράφει καλές πρακτικές άλλων χωρών και προωθεί προτάσεις για τη δημιουργία και εφαρμογή ενός αποτελεσματικού πλαισίου υποστήριξης των whistleblowers.
- ❖ Την **διαφάνεια στον κρατικό προϋπολογισμό** με τη δημοσιοποίηση όλων των στοιχείων του κρατικού προϋπολογισμού σε γλώσσα προσιτή προς τον μέσο πολίτη (που δεν διαθέτει συναφείς γνώσεις), και σε έγκαιρο χρόνο. Επιπρόσθετα μέσω μιας διαδικτυακής εφαρμογής γύρω από την κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού θα ενθαρρύνεται η ενεργοποίηση των πολιτών μέσα από συμμετοχή σε on-line forums, υποβολή σχολίων κλπ ώστε να εντοπίζονται οι προτεραιότητες κατανομής των κρατικών κονδυλίων κατά τη φάση του σχεδιασμού.
- ❖ Την θεσμοθέτηση του «**Επιτρόπου Πρόσβασης στην Πληροφόρηση**» (**Information Commissioner**) που αποτελεί πάγιο αίτημα νομικών που ασχολούνται με την πρόσβαση στην πληροφόρηση. Καλές πρακτικές σχετικά με τον θεσμό αυτό εμφανίζονται στη Μεγάλη Βρετανία, στον Καναδά, στη Γαλλία και σε άλλες χώρες⁴.

Θέτουμε τις προτάσεις αυτές υπόψη σας ευελπιστώντας σε μια συνεργασία μαζί σας για την επιτυχή υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης.

Με εκτίμηση,

Κώστας Μπακούρης
Πρόεδρος

³ Η ΔΔ-Ε έχει καταθέσει μια σειρά από προτάσεις για την ενίσχυση της διαφάνειας στα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων, οι οποίες είναι διαθέσιμες στο σύνδεσμο:

http://www.transparency.gr/Uploads/flipbook/TI_flipbook_support_files/book_normalscreen.html#/1

⁴ Μ.Βρετανία: [Information Commissioner \(ICO\)](#), Γερμανία: [Ομοσπονδιακός Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων και Ελευθερίας της Πληροφόρησης](#), Καναδάς: [Information Commissioner](#), Γαλλία: [Επιτροπή Πρόσβασης στη Δημόσια Πληροφορία](#), Ελβετία: [Federal Data Protection and Information Commissioner](#), Δυτική Αυστραλία: [Information Commissioner](#), Ουγγαρία: [Κοινοβουλευτικός Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων και Ελευθερίας της Πληροφόρησης](#)